

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Institvtione Sacerdotum, qui sub Episcopis
animarum curam gerunt, quo ad mores eorum & reliquam
vitam**

Soto, Pedro de

Louanij, 1562

11 De eodem specialius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30247

Lect. Vndec.

DE EODEM SPECIALIS.
LIVS.

X his igitur quæ sunt di-
 cta proxima lectiōe col-
 ligi potest, quanta, &
 quorum cognitio ne-
 cessaria sit ad hoc iudiciū pecca-
 torum habendum in speciali. Cō-
 stat primò legis Dei & scripturę
 sacrę cognitionem esse necessari-
 am, quatenus cōcernit ea quę ad
 mores pertinēt: quorum omni-
 um certum est decalogum epi-
 tomen esse & summam in qua
 implicite multa continentur,
 quæ explicantur alijs locis scri-
 pturę. Ille igitur, ad quem per-
 tinet integrum & absolutum ius-
 dicitium de his, necesse est vt ha-
 beat scientiam scripturę, eorum
 (vt diximus) quæ ad mores perti-
 nent. Sed inferioribus sacerdoti-
 bus satis est cōmunia cognouisse
 se,

*Sacerdo-
 tē ad dis-
 cernēdū
 peccata
 oportet
 scire
 Scripturę
 ram
 Decalog-
 gum.*

*Præcep-
ta et cō-
stitutio-
nes Ec-
clesiæ.*

*Septem
peccata
capita-
lia.*

se, & de obscurioribus dubitare posse, vt dictum est superius. Ideo illis sufficit decalogi cognitio specialior quidem & plenior quàm secularibus: vt intelligant quid præcipiatur, quidue prohibetur in eo. & quanti sit faciendum quod iubetur aut prohibetur. Post hæc necessaria est cognitio etiã præceptorū Ecclesiæ, & aliarū cōmuniū legū et specialiū: vt cōstitutionū synodaliū cuiusque diocesis, & huiusmodi quæ pertinet ad rempub. idque magis & minus pro tēpore & loco.

Ex præceptis igitur diuinis & humanis petēda est cognitio peccatorum & trāsgressionum. Itaque ex illis duob⁹ sequitur, quod etiam necessarium est scire singula genera siue species peccatorum: inter quæ illa vitia capitalia tanquam præcipua, & in quibus cætera contineantur; collocata sunt: quorum etiam sacerdotibus cognitio specialior necessaria est. Igitur, vt hæc tria coniungamus,

gamus
cepta,
& pro
esse ve
Affirm
bis vit
prohib
id quo
malo,
bus ge
demus
piunt c
quasi p
affirma
da sunt
virtuti
num, a
nent. C
ceptori
ideo m
sionis
omissi
affirma
contra
inquit
guunt
natural

gamus, obseruādum, omnia præcepta, quæ sunt de illis, quæ Deo, & proximo, atq; nobis debemus, esse vel affirmatiua, vel negatiua.

Affirmatiuis præcipiuntur nobis virtutum opera: negatiuis prohibētur vitiorum actus. Itaq; id quod scriptum est: declina à malo, & fac bonum: in his duobus generibus præceptorum videmus. Negatiua enim præcipiunt declinare à malo: & sunt quasi præparatio & dispositio ad affirmatiua. Prius enim fugienda sunt mala, quæ opposita sunt virtutibus: postea faciendum bonum, ad quod affirmatiua pertinent. Cōtra hæc duo genera præceptorū sunt peccata omnia: atq; ideo merito diuidūtur in omissionis & commissionis. Peccata omissionis sunt contra præcepta affirmatiua: commissionis verò contra negatiua: quæ (vt b. Tho. inquit) magis materialiter distinguuntur, vt res videlicet quædam naturales, vel poti⁹ vt res, & negatio

Præcepta sunt vel affirmatiua.

vel negatiua.

Peccatū est vel omissionis, vel commissionis.

1. 2. qu. 72. ar. 6

tio. Omisio enim tantum negationem significat eius quod agē dū erat. Sed nōnunquā ad eandē peccati speciē omisio & cōmissio pertinent, sicut b. Thom. ibi dē inquit de omittente ieiuniū ecclesiā, & superflue comedēte: vtrunq; est gulæ: sed illud est omisio, istud commissio. Si igitur præcepta, & eorum transgressiones rectē cōsiderētur, possunt peccatorum omnium species agnosci. Et circa singulas opus est attendita consideratione, vt quid mortale, quid veniale sit, agnosci possit. In qua consideratione cōsistit tota moralis materia: Cū enim eadem sit ratio contrariorum, in enumeratione specierum peccati, & cognitione earū, necesse erit virtutes contrarias cognosci. Hoc certē necessariū est sacerdotibus, qui de peccatis iudicare debēt. Sed quia nimium est longum hoc opus, & à multis qui lumnas scripserūt, latius expiicatum, & quidem satis sufficienter,

P
enter, n
tenti su
luti pri
se, quæ
dis & in
Igitur
thodo i
liās hic
Caietan
ri posse
nonnun
propter
plura &
uester, &
ritiores.
munia, c
ta sunt, d
terūt. N
supradi
enumer
tiorum
insinuan
sa rerum
ctriæ, q
que iux
nem tria
rum dist

enter, nos in præsentiarum contenti sumus communia hæc, veluti principia quædam proposuisse, quæ viam aperient illis legendis & intelligendis.

Igitur de his credimus ex methodo illa confessionis, cuius aliam hic mentionem fecimus, & ex Caietani summa sufficientem haberi posse cognitionem. Occurrunt nonnunquam specialia quædam, propter quæ aut legendi sunt qui plura & latius tradiderunt, ut Syluester, & alij: aut consulendi peritiores. Sed quod attinet ad communia, cum istis quæ hic tradita sunt, duo illi libri sufficere poterunt. Nos hoc loco, post omnia supradicta, vniuersalem quandam enumerationem virtutum & vitiorum oppositorum duximus insinuandam, ut ex his capita ipsa rerum habeant, & ordinem doctrinæ, qui lecturi sunt alia. Itaque iuxta triplicem illum ordinem tria prima genera peccatorum distinguamus, videlicet:

In

In } Deum.
 } Proximum.
 } Nosipfos.

In Deū porro ordinamur pręceptis illis quę ad religionē pertinent. Hęc enim vna virtus est, qua Deo reddimus cultum debitum: & in decalogo quidem sunt tria prima pręcepta, vbi reliqua omnia quę ad fidem, spē, & charitatem pertinēt, cōtinentur: quibus (vt Augustinus inquit in Enchiridio ad Laurētiū) Deus pręcipuē colitur.

Peccata igitur in deo } fidem,
 um oīa sunt contra. } spem,
 } charitatē.

In quibus includi possunt cęterat sed possumus addere quartū genus eorum, quę sunt contraria religioni: & in his omnibus sunt.

Alia } omissionis
 } commissionis.

Contra fidem igitur primum infidelitas est, cuius multę sunt species. Proximū, apostasia ab ipsa fide

fide .
 Quart
 Et hęc
 cata.

Om
 lo defe
 curam
 teri fid

Contra

Oppo
 que spe
 quodan
 ctum.

Contra
 Dei sur

Trist
 lis, qua
 postula
 tiam cō
 gligim
 re co lo
 tio ad h
 His pro
 traria sp

fide. Tertium negatio fidei.
 Quartum denique, blasphemia.
 Et hæc quidē commissionis pec-
 cata.

Omissione verò peccatur so-
 lo defectu circa illā: vt cū aut nō
 curamus cognoscere, aut confite-
 ri fidem, cū opus est.

Contra spem sunt } Presumptio
 &
 Desperatio.

Opposita vitia inter se, & utrū-
 que spei: alterum per excessum
 quodammodo, alterum per defe-
 ctum.

Contra charitatē } Odium Dei
 &
 Dei sunt duo illa } Acedia.

Tristitia videlicet de bonis ille-
 lis, quæ nos circa Deum agere,
 postulat eius bonitas. Omissio e-
 tiam cōtra charitatem est, cū ne-
 gligimus diuinę dilectioni vaca-
 re eo loco & tēpore, quo recta ra-
 tio ad hoc ipsum obligat.

His proxima sunt, quæ sunt con-
 traria specialiter religioni.

G Per

Per excessum
quidem

Idololatria, cui con-
iuncta sunt Diuina-
tio, & ceterarum magi-
ce obseruationes, in
quibus est implicita
demonum inuocatio.

Post idololatriam omnis etiam sus-
perstitio, superfluitas videlicet &
excessus in cultu Dei, & falsus at-
que contrarius Deo cultus.

Reliqua sunt
secundum defe-
ctum Religio-
ni opposita

Periurium &
Sacilegium: ubi o-
mnis irreuerentia
Dei rerumque di-
uinarum intellis-
gitur.
Transgressio vo-
torum,
Simonia,
Tentatio Dei.

Quibus ultimo adiungenda est
superbia, quae in Deum similiter
grauissimum peccatum est. Haec
quidem omnia sunt commissio-
nis peccata circa religionem.

Ceterum omissione peccari po-
test circa illam, cum pro loco & tem-

pas

pore, quo necessarij sunt eius as-
ctus omittuntur.

Sunt autem hi a- ctus Religionis.	}	Deuotio
		Oratio
		Adoratio
		Oblatio
		Sacrificium Dei lauda- tio.

Ad quos actus non est dubi-
um teneri hominem pro loco &
tempore. Et haec ad tertium pre-
ceptum decalogi pertinent. In
his vniuersa, vel quam plurima
sunt eorum quae ad religionem
pertinent: in quibus multa sunt
ex genere suo mortalia: quam-
quam quaedam etiam aut non sem-
per, aut non ita verò sunt morta-
lia: vt superfluus cultus Dei, &
quaedam quae ad sacrilegium perti-
nere possunt.

Post haec sequuntur ea quae *Peccata*
sunt in proximum peccata. Con- *contra*
tra charitatem quidem quam illi *proxim-*
debemus. *um.*

G ij Sint

Sint hæc cō-
missionis pec-
cata. { Odium,
Inuidia,
Discordia,
Contentio,
Scisma,
Rixa, Seditio,
Bellūmque: iniu-
sta: &
Scandalum.

Omissionis verò peccata in vn̄s
uersum quidem, circa omnes vi-
delicet proximos.

Omissio { Misericordiæ &
Beneficentiæ, Quarū
actus sunt
Eleemosyna &
Correctio fraterna,

quæ omnibus proximis pro lo-
co & tempore debentur ex chari-
tate: & si quæ alia sunt, vt verè
sunt omnia opera misericordiæ,
quibus subuenitur vel corporis,
vel animæ defectib⁹. Refert Chri-
stus Dominus in euangelio plu-
rima horum. Esuriui, & dedistis
mihi manducare, & c. quæ quanti-
ab ipso fiant, ibi patet. De his ve-
rò

Matt. 25

rō quæ pertinent ad subueniendum animæ, est frequentior mētio in doctrina apostolica. Illa enim sunt quæ pertinent vel ad corrigendos, vel ad sustinendos peccantes, ad instruendos vel cōsolandos infirmos, denique ad orandum pro omnibus: de quibus frequenter loquitur Paulus. *Rom. 15.* Debemus (inquit) nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere. Et alibi: Corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patiētes estote ad omnes. Et alibi rursus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Sunt huiusmodi multa alia in apostolicis literis. Quorum omnium frequenter etiā Iob meminit, ostēdens quā sibi curæ fuerint: Oculus fui cæcus, pes claudus, pater eram pauperum, cor viduæ consolatus sum, & benedictio perituri super me veniebat.

*Rom. 15.**1. Thes. 5.**Gala. 6.**Iob. 29.*

Contra iustitiam verò peccatur multipliciter in proximū: commissione quidem, homicidio, seu quacunque iniqua læsione corporis, & furto, siue rapina: quæ prohibentur quinto & septimo præcepto. Et omnis iniquitas ac iniustitia cōmutatio nū, quæ est in emptione & vēditione, & vsura, est peccatū in proximū: similiter quæ sunt damna iniusta in substantia proximi.

Sunt etiā contra iustitiā, quæ in iudicio iniuste fiunt: inter quæ primum est acceptio personarū, quæ in distributione bonorū cōmuniū est. Deinde omnis iniquitas aut iudicis, aut accusatoris, vel rei, aut testis, aut cuiuscūque alterius eorum qui in iudicio cōueniunt: quæ similiter constat in damnum proximi fieri. Sunt quoq; peccata alia extra iudiciū.

Contra } Cōtumelia scilicet,
honorē } detractio,
aut famā } susurratio,
proximi. } derisio, et maledictio

Quæ

Q
dam
ximo.
mnia
ximus
am ad
ni, qu
Nec e
dum e
iniquē
sunt n
bia, qu
fession
his me
dices a
videlic
mome
qua du
fecto o
que &
bus se
sepona
Sunt
dam v
tra qua
tur.

Quæ omnia linguæ peccata
damnum similiter inferunt pro-
ximo. Et obseruandum, hæc om-
nia, quæ contra iustitiam di-
ximus esse peccata, obligare eti-
am ad compensationem illati dâ-
ni, quam restitutionem vocant.
Nec enim dubium est, reddend-
um esse proximo quod ab eo
iniquè ablatum est. Vbi tamen
sunt non pauca nec minima du-
bia, quæ ad iudicium etiam con-
fessionis pertinent, quanquam in
his meritò possint inferiores iu-
dices ad superiorem, episcopum
videlicet, referre quæ maioris
momenti sunt, aut ex parte ali-
qua dubia. Communia tamē pro-
fectò opus est cognita esse. Ita-
que & hoc inter cætera, de qui-
bus seorsim in specie agendū est,
seponatur.

Sunt quoque speciales quæ-
dam virtutes iustitiæ partes: con-
tra quas etiam omissione peccat-
tur.

Videlicet { Pietas, qua parentibus obseruantiam, & superioribus omnibus debitū reddimus.
 Dulia etiam, qua honorem his quibus debetur, exhibem⁹.
 Obedientia, qua paremus superiorib⁹.
 Gratia, qua benefactoribus repēdimus beneficia.

Omissio igitur harū virtutum, cum pro loco & tēpore earum actus exercendi erant, peccatū est: mai⁹ vel min⁹ graue, vel leue iuxta materiā, & circūstātiā alias, de quib⁹ sigillatī postea dicendū.

Sunt quoque virtutes quędam alię iustitię proximę, cōtra quas etiam peccata committuntur.

Nempe { Veritas, quia tales nos gerimus exterius, quales interi⁹ sum⁹.
 Amicitia, &
 Liberalitas.

Itaq;

Itaq;
 iactan
 sunt m
 verita
 iuncta
 gis con
 videtur
 digalit
 Et hæc
 similit
 morta
 teria,
 menda
 tas, au
 tis in p
 Vlt
 peccat
 los: ea
 in Deū
 unt, n
 contra
 natura
 & fort
 terisqu
 primō
 tas, de
 es, atqu

Itaque mendacium, simulatio, iactantia, & ironia (quæ genera sunt mendaciorum) peccata sunt veritati contraria. Quibus coniuncta est etiam adulatio, quæ magis contra veritatē amicitia esse videtur. Avaritia etiam & prodigalitas liberalitati cōtraria sūt. Et hæc omnia proxima peccata similiter ex suo genere non sunt mortalia, sed quandoque ex materia, vel alijs circumstantijs: vt mendacium, adulatio, prodigalitas, avaritia. Hæc igitur de peccatis in proximum.

Ultimò denique numerantur peccata quæ sunt contra nos ipsos: ea videlicet, quæ nec proximè in Deū tēdunt aut contra illū fiunt, nec alijs nocent: sunt tamē contra ea quæ decent rationalem naturam: atque ita temperantiæ & fortitudini sunt contraria, cæterisque virtutibus cognatis. Hæc primò quidem sunt gula & ebrietas, deinde luxuria & eius species, atque incontinentia, quæ con-

Peccata
in nosip-
sos.

tinens

tinētiæ, virtuti cuidā tēperantiæ
 cōiuncte, opponitur: & ira ac cru-
 delitas lenitati cōtrarię. Immode-
 stia similiter excessusq; tū appeti-
 tus sciēdi (quæ curiositas est) tum
 ornat⁹, incessus, atq; gestuū etiā,
 iocorū atq; ludorū. Hęc enim o-
 mnia intēperantię quēdā sunt se-
 cundū excessum. Sunt etiā vitia
 his atque tēperantiæ cōtraria per
 defectum: vt inhumanitas, in ni-
 mio defectu sumēdi cibū: et ita in
 ceteris dici potest. Sequuntur post
 hęc fortitudini, & virtutibus illi
 coniunctis contraria secundū v-
 trumque extremum. Fortitudini
 quidē aduersatur timiditas seu ti-
 mor, quē prohibet Christus: No-
 lite timere qui occidunt corpus,
 &c. Intimiditas & audacia, illis
 contraria. Et post hęc, quæ ma-
 gnanimitati opponuntur: presump-
 ptio scilicet, ambitio, & inanis
 gloria: & pusillanimitas, quæ in
 altero extremo illis opposita est.
 Deniq; quę magnificentiæ, patie-
 tię, perseverantiæ opponuntur: scilicet

licet

licet pa-
 lities, &
 duo pe-
 Et in l-
 que sū-
 quedā
 lia sūt,
 in spec-
 ferē pe-
 nō est
 quōd i-
 tutibus
 vitia il-
 sunt in-
 m⁹, cōp-
 illorū f-
 siderat-
 Hęc ig-
 cipio p-
 hic ad-
 ter esse
 (vt dix-
 ros Cai-
 qua op-
 nec on-
 metho-
 ante pa-

licet paruiticētia, impatiētia, mol-
lities, & pertinacia, quę secundum
duo posita extrema cōsequuntur.
Et in his oībus, sicut de peccatis
quę sūt cōtra proximū, diximus,
quedā ex genere suo tātū venia-
lia sūt, alia mortalia: de quib⁹ etiā
in specie agendū. Hęc igitur sunt
ferē peccata oīa. Nā de prudentia
nō est opus specialiter dicere, eō
quod illa cōiuncta sit ceteris vir-
tutibus. Et quanquā sint quędam
vitia illi opposita, facilē tamē pos-
sunt inter reliqua, de quib⁹ dixi-
m⁹, cōputari: vel certē cōditiōes
illorū sunt, vt præcipitatio, incō-
sideratio, negligētia, & similia.
Hęc igitur sūt à nobis in hoc prī-
cipio proposita, vt nouerit, quos
hęc admonem⁹, hęc sibi speciali-
ter esse agnosceda. De quibus nos
(vt diximus) putamus inter cete-
ros Caietanū, quantū satis est, &
qua opus est breuitate tradidisse:
nec omittēd⁹ est utilis libellus, q̄
methodus cōfessiōis dicitur: quē
ante paucos dies hęc tradidimus.

G V D E